

59. Srečanje mladih raziskovalcev Slovenije 2025

Ko domače branje ni več garanje

Slovenski jezik ali književnost

Raziskovalna naloga

Avtor: Anže Potočnik

Šola: Osnovna šola Toneta Čufarja Maribor

Mentorici: Nataša Klis, Barbara Vorih

Maribor, april 2025

59. Srečanje mladih raziskovalcev Slovenije 2025

Ko domače branje ni več garanje

Slovenski jezik ali književnost

Raziskovalna naloga

Avtor: Anže Potočnik

Šola: Osnovna šola Toneta Čufarja Maribor

Mentorici: Nataša Klis, Barbara Vorih

Maribor, april 2025

Kazalo vsebine

1 UVOD	1
1.1 Namen in cilji raziskovalne naloge	1
1.2 Hipoteze	2
2 METODOLOGIJA.....	3
2.1 Izvor podatkov	3
2.2 Metode dela	3
3 O BRANJU	4
3.1 Domače branje v osnovni šoli.....	7
3.2 Digitalne vsebine in branje	7
4 DOMAČE BRANJE MALO DRUGAČE.....	10
4.1 O Dahlovi Matildi s petošolci.....	10
4.1.1 Obravnava domačega branja v 5. a-razredu	11
4.1.2 Anketa med petošolci.....	14
4.2 Lainščkova zbirka NE v 7. a-razredu	18
4.2.1 Obravnava domačega branja v 7. a-razredu	18
4.2.2 Anketa med sedmošolci	21
4.3 Z osmošolci o Möderndorferjevem Kitu na plaži	24
4.3.1 Obravnava domačega branja v 8. razredu	24
4.3.2 Anketa med osmošolci	30
5 DRUŽBENA ODGOVORNOST.....	34
6 ZAKLJUČEK	35
7 VIRI IN LITERATURA	37

Kazalo slik

Slika 1: Asociacije na domače branje v 5. a-razredu	11
Slika 2: Učenci 5. a med kvizom	12
Slika 3: Primer vprašanja iz kviza – Matildino maščevanje	13
Slika 4: Primer vprašanja iz kviza – Matildina učiteljica	14
Slika 5: Primer vprašanja iz kviza – Matildina supermoč.....	14
Slika 6: Asociacije na domače branje v 7. a-razredu	19
Slika 7: Filmi, oddani na Padlet.....	20
Slika 8: Učenci 7. a-razreda med ogledom posnetkov	21
Slika 9: Asociacije na domače branje v 8. razredu (MUS)	25
Slika 10: Začetek virtualnega kviza Genially	26
Slika 11: Genially – ponujene misije	27
Slika 12: Genially – lažna vrata	27
Slika 13: Genially – vaje za skok.....	28
Slika 14: Genially – vodni preizkus	29
Slika 15: Genially – križanka	29
Slika 16: Genially – konec igre	30

Kazalo grafov

Graf 1: Način obravnave domačega branja v 5. a-razredu.....	15
Graf 2: Število opravljenih domačih branj v 5. a-razredu.....	16
Graf 3: Izbira načina obravnave domačega branja v 5. a-razredu.....	17
Graf 4: Način obravnave domačega branja v 7. a-razredu.....	21
Graf 5: Število opravljenih domačih branj v 7. a-razredu.....	22
Graf 6: Izbira načina obravnave domačega branja v 7. a-razredu.....	23
Graf 7: Način obravnave domačega branja v 8. razredu (MUS).....	31
Graf 8: Število opravljenih domačih branj v 8. razredu (MUS).....	32
Graf 9: Izbira načina obravnave domačega branja v 8. razredu (MUS).....	33

POVZETEK

Branje me od nekdaj privlači, zato se mi zdi nedoumljivo, da nekaterim mojim sovrstnikom predstavlja napor. V preteklih dveh šolskih letih sem se aktivno ukvarjal z navduševanjem za branje pri učencih naše šole, letos pa sem se sklenil osredotočiti še na domača branja, ki veljajo za trn v peti mnogih. Zanimalo me je, kako bi se dalo tudi to sicer obvezno dejavnost narediti učencem privlačnejšo in tako vplivati na to, da bi predpisano čtivo za domače branje prebralo več učencev ter da jim to ne bi predstavljalo muke. Izbral sem si učence treh razredov naše šole, za katere sem pripravil zabavne dejavnosti, s katerimi se je preverjalo oziroma obravnavalo domače branje, pri izvedbi le-tega pa sem tudi sam aktivno sodeloval. Pri pripravi gradiv sem uporabil sodobna spletna orodja/aplikacije, ki učence zaradi dinamičnosti tudi sicer zelo privlačijo. S pomočjo anketnega vprašalnika sem ob koncu tako zastavljenega domačega branja preveril, ali se zdi učencem takšen način obravnave boljši od klasičnega in ali jih take dejavnosti prepričajo, da (vsaj) knjige za domače branje res preberejo.

ZAHVALA

Pri snovanju te raziskovalne naloge sem bil deležen veliko spodbude s strani mentoric, prijateljev in družine. Zato se na začetku tega gradiva zahvaljujem staršema za vso podporo in vzgajanje z branjem, sestri za predloge ter bratu za pomoč pri rabi spletnih orodij, za pomoč pri ustvarjanju z vsemi interaktivnimi orodji pa se zahvaljujem tudi učitelju računalnikarju. Seveda pa gre največja zahvala mentoricama, ki sta me pri raziskovanju spremljali že tretje leto zapored in me usmerjali s predlogi ter mi pomagali doseči zastavljeni cilj.

1 UVOD

Domače branje je tisti del pouka slovenščine, ki ga je potrebno opraviti doma. Moji vrstniki te obveznosti ne marajo in se ji velikokrat skušajo izogniti tako, da na spletu poiščejo obnovo dela, ki bi ga morali prebrati. Včasih se znajdejo tudi tako, da pogledajo film, ki je bil posnet po delu (če le-ta seveda obstaja), v novejšem času pa za pomoč prosijo umetno inteligenco, saj velikemu jezikovnemu sistemu naložijo nalogo, da zanje spiše obnovo oziroma odgovori na vprašanja namesto njih. Vse naštetje možnosti s seboj prinašajo veliko pasti – obnove, ki jih objavljajo učenci ali dijaki (oziroma kdor koli), so velikokrat nenatančne in pomanjkljive, filmi po navadi ne sledijo besedilu romanov povsem, umetna inteligenca pa pogosto ne razpolaga s tako specifičnimi podatki. Učitelj tako hitro ugotovi, da učenec dela ni prebral.

Branje predpisanega čtiva, pa tudi branje nasploh, je med sošolci nepriljubljeno, saj je vanj treba vložiti kar veliko truda in časa, delo pa je določeno in po navadi ne omogoča izbirnosti. Priznam, da tudi sam raje berem domače branje takrat, ko učitelj omogoči izbiro. Naslednja težava se pojavi takrat, ko se domače branje preverja tako, da je treba napisati obnovo, rešiti učni list ipd., s čimer mislim na klasične obravnave domačega branja. Ker o svojih sovrstnikih vem tudi to, da jih privlači svet elektronskih naprav (tablic, telefonov, računalnikov) in z njimi povezanih aplikacij, sem dobil zamisel, da bi bilo mogoče učence pridobiti za branje, če bi bila obravnava domačega branja bolj zabavna ter bi zanje lahko uporabili naprave, ki so narejene po njihovi meri in omogočajo takojšnje povratne informacije ter interakcijo. Zatorej sem se podal na pot snovalca sodobnih načinov preverjanja domačega branja, kjer je bilo vsakič možno uporabljati elektronske naprave in aplikacije. Moja zamisel se poigrava s predvidevanjem, da bi lahko učence za branje motivirali s tem, da bi bila (kdaj pa kdaj) možna tudi obravnava na njim prijeten in zabaven način, in to s spletnimi orodji, ki jih pritegnejo ter angažirajo, in bi tako branje opravili brez težav ter izgovorov.

1.1 Namen in cilji raziskovalne naloge

Namen raziskovalne naloge je bil učence pripraviti do tega, da bi predpisano domače branje v resnici tudi prebrali, saj bi obravnava s pomočjo elektronskih naprav in izbranih aplikacij zanje

pomenila prijetno dejavnost ter bi jim nudila motivacijo, da berejo do konca oziroma da se branja sploh lotijo. Želel sem oblikovati model, ki bi učiteljem lahko služil pri tovrstni dejavnosti tudi kasneje.

Cilji raziskovalne naloge so bili:

- učence motivirati, da preberejo knjigo za domače branje;
- izdelati kviz Kahoot o enem izmed prebranih del in obravnavo domačega branja izvesti kot tekmovanje;
- preko orodja Padlet zbrati kratke videoposnetke, ki so jih učenci naredili o prebranih pesmih;
- oblikovati in izdelati interaktivno igro v aplikaciji Genially o prebranem romanu ter jo preizkusiti med učenci;
- spremljati dojemanje obravnave domačega branja, izvedene na opisane načine, pri učencih posameznih razredov;
- z anketo preveriti, ali bi bilo učence s pripravljenimi aktivnostmi, oblikovanimi s spletnimi orodji, mogoče pritegniti k opravljanju domačih branj.

1.2 Hipoteze

Zastavil sem si naslednje hipoteze:

H1: Domače branje je pri učencih po večini povezano z negativnimi čustvi.

H2: Učencem se zdi obravnava domačega branja z uporabo elektronskih naprav zabaven način preverjanja čtiva.

H3: Učenci bi raje prebrali knjigo za domače branje, če bi vedeli, da bodo lahko sami izbrali način obravnave.

2 METODOLOGIJA

2.1 Izvor podatkov

V teoretičnem delu raziskovalne naloge sem uporabil izbrane knjižne in spletne vire, v empiričnem delu pa sem podatke pridobil s pomočjo ankete, izvedene med učenci naše šole, kjer sem izvajal obravnavo domačega branja (5. a, 7. a in 8. r. – manjša učna skupina), ter oblaka iz besed (Word Cloud), ki ga omogoča aplikacija Mentimeter. V vseh razredih sem z učenci vodil tudi pogovor o pomembnosti branja.

Samostojno sem se naučil uporabljati spletna orodja Kahoot, Mentimeter, Padlet in Genially ter prebral in se poglobil v tri knjige za domače branje v 5., 7. in 8. razredu, in sicer: *Matildo* Roalda Dahla, pesniško zbirko *Ne Ferija Lainščka* in mladinski roman *Kit na plaži* Vinka Möderndorferja.

2.2 Metode dela

Praktični ali empirični del naloge se nanaša na izvedbo anketiranja učencev naše šole v 5. a- in 7. a-razredu ter v manjši učni skupini v 8. razredu. Anketa za našete učence je bila zastavljena spletno, oblikoval sem jo s pomočjo spletnega orodja Google Forms, prav tako tudi Mentimetrova možnost zbiranja podatkov v obliki oblaka iz besed, ki je zasnovana tako, da besede/besedne zveze, ki jih na določeno vprašanje zapišejo učenci, razporeja tako, da tvorijo podobo oblaka, pri tem pa so pojmi, ki se pojavijo večkrat, zapisani z večjo pisavo.

3 O BRANJU

O pomenu branja za razvoj človekovega duha je bilo že veliko zapisanega. V časopisu Delo sem prebral članek Tatjane Plevnik, kjer zapiše: »Dokler je še kaj upanja, da je mogoče vsesplošni pesimizem, povezan z 'modrostjo' človeštva, vpreči v spremembe, je treba pisati o alternativah prihodnosti in o pomenu branja in pisanja. Teme se je treba lotevati vedno znova in znova ne z naivnim optimizmom, ampak s tiste vrste pesimizmom, ki ga lahko uporabimo za spreminjanje stvari na bolje. (...) Zato je treba v zagovor branju in pisanju nizati argumente, zavestno brezsravno, propagandno in manipulativno, namenjeno izključno akreditaciji Branja in Pisanja. Ponoviti je treba že ničkolikokrat povedano: Da nam leposlovje pomaga zdrsniti v kožo drugega. Da nas uči strpnosti, ker nam daje priložnost videti svet z različnih perspektiv. Da v nas vzbudi čudenje. Zgodbe nas popeljejo v čarobne kraje. Tolažijo nas, ko se mučimo v svojem vsakdanu, osvobajajo nas strahov in travm. Beg pred resničnostjo? Seveda, toda ne nujno. Literatura raziskuje pomembne resnične teme, v katerih prepoznamo svoje izkušnje. (...) Branje je že samo po sebi nagrada, toda 'koristi' branja segajo čez robove osebnega zadovoljstva, spreminjajo odnose, vplivajo na zdravje in prihodnost družb. Šest minut tihega branja na dan lahko zmanjša raven stresa na polovico, trdijo raziskovalci. Branje lahko deluje bolj pomirjujoče kot posedanje ob skodelici kamiličnega čaja, saj umu omogoča, da se od lastnih tesnobnih misli preusmeri v literarne svetove drugih ljudi« (Plevnik 2024: 22).

V knjigi avtorice Marije Gabrijelčič, sicer malce starejšega datuma izida, pa sem prebral še nekaj zapisov o branju. Zapiše namreč: »Branje, odpira vsem, ki ga zares obvladajo, pot v zakladnico znanja. Pomembno je za pravo, polno življenje. Bogati nam duha, plemeniti čustva in misli, preganja osamljenost; ob lepi knjigi so samotne ure krajše, misli manj žalostne in težave znosnejše. (...) Tistim, ki so zaradi značilnosti svojega dela (poklica) nenehno v stikih z drugimi ljudmi, pa je branje leposlovja ali dobre strokovne literature rešitev pred praznimi pogovori, v katerih ne pridobimo ničesar, a tudi sami nimamo kaj povedati (razen starih obrabljenih fraz, 'žvečenja' radijskih in televizijskih oddaj, opravljanja čenč, časopisnih novic, ki jih že vsi poznajo, starih šal in podobne navlake). Življenje z lepimi knjigami (v miru, lepem okolju pa še na svežem zraku!) je za marsikoga med nami človeka vredno, bogato in polno, humano, kot radi pravimo (Gabrijelčič, 1993: 27).

Vzgoja bralca se začne že v domačem okolju. Starši na svoje potomce pogosto prenesejo svoj pogled na branje, zato je razvijanje motivacije v šoli veliko lažje in uspešnejše, če so imeli otroci dobre izkušnje s knjigami ter z različnimi bralnimi dejavnostmi že v predšolskem obdobju. Seveda pa so branje otroku, njihovo sodelovanje pri bralnih dejavnostih otrok ter njihove spodbude izredno pomembne tudi v šolskem obdobju. Z otrokovo motivacijo za branje so tesno povezana tudi prepričanja o pomenu branja oz. vrednotenja branja v družinah. Med družinami so namreč velike razlike v prepričanjih o pomenu branja, kar lahko pomembno vpliva na branje njihovih otrok v šoli in za šolo. Starši, ki verjamejo, da je branje užitek in prijetna dejavnost, da je pomembno za otrokov osebni razvoj ter njegovo uspešnost, spodbujajo svoje otroke k branju in različnim bralnim dejavnostim. Na drugi strani pa lahko starši, ki imajo negativen odnos do branja, svoje otroke od branja celo odvrčajo, češ da je 'branje zapravljanje časa', s tem pa zagotovo ne spodbujajo pozitivnega odnosa in ljubezni do branja (Pečjak idr., 2006: 33).

Čeprav ima šola pomembno vlogo pri razvijanju motivacije za branje, si to vlogo deli tudi s starši in z drugimi dejavniki v okolju (npr. knjižnicami in vrstniki). Učenci berejo različne vrste umetnostnih in neumetnostnih besedil ter tako spoznavajo različne bralne zvrsti in jezikovno raznolika besedila. Gotovo lahko rečemo, da obstaja velika povezanost motivacijskih dejavnikov med branjem v prostem času in branjem v šoli, tj. za branje umetnostnih besedil, pa tudi za branje v funkciji učenja (učenje iz učbenikov, uporaba bralnih strategij pri učenju). Kljub pozitivni povezanosti motivacijskih dejavnikov so med njimi tudi velike razlike glede na vrste bralnih gradiv, starost in spol učencev ter njihove bralne izkušnje (Slapnik, 2010: 12).

Slapnik (2010: 6) v svojem diplomskem delu povzema različne avtorje in navaja, da motivacija za branje vključuje enajst dimenzij ali prvin, ki se razvrščajo v tri širše skupine.

Prva skupina združuje prepričanje o sposobnostih in učinkovitosti branja ter vključuje naslednje dimenzije:

- lastna učinkovitost/kompetentnost (prepričanje, da si lahko uspešen pri branju);
- izziv (pripravljenost spopasti se s težkimi, zahtevnimi besedili) in
- izogibanje dejavnosti (želja izogniti se bralni dejavnosti).

Druga skupina vključuje cilje in razloge za branje, notranje in zunanje. Dimenzije, ki se nanašajo na notranjo motivacijo, so:

- radovednost (želja brati o posebni temi, ki posameznika zanima);
- zatopljenost (užitek, ki ga posameznik doživi pri branju določene vrste literarnega ali informativnega besedila) in
- pomembnost (posameznikovo prepričanje, da je branje pomembno ter vredno).

Dimenzije, ki se nanašajo na zunanjo motivacijo in ciljno naravnost, pa so:

- priznanje (užitek v prejemanju materialnih priznanj za uspeh pri branju);
- branje za ocene (želja učenca, da ga učitelj dobro oceni) in
- tekmovalnost (želja učenca prekositi druge v branju).

Tretja skupina se nanaša na socialni vidik branja in vključuje dve dimenziji:

- socialnost (učenec bere zaradi socialnih razlogov) in
- ustrežljivost (učenec bere zato, da ustreže pričakovanjem drugih).

Slapnik navaja (prav tam, 7) še izsledke raziskave inštituta National Reading Research Center v Marylandu glede motivacije za branje iz leta 1996, kjer so preučevali razloge in cilje za branje pri učencih od 3. do 5. razreda; učenci so navajali, da berejo, ker:

- so knjige zabavne in ker se radi »izgubijo« v knjigi: zatopljenost;
- jih zanima neka tema ter želijo o tem prebrati čim več zanimivega: radovednost;
- jih zapletena in zahtevna zgodba ali zanimiva tema pripravi do tega, da jo želijo natančneje preučiti: izziv;
- se o knjigi pogovarjajo s prijatelji, sošolci in/ali obiskujejo bralni klub, kjer si izmenjujejo bralne izkušnje – so socialno motivirani: socialna interakcija;
- je knjigo svetovala učiteljica in ji želijo ustreči ali pa se na ta način prilagodijo večini v razredu («ker so vsi prebrali knjigo»): ustrežljivost;
- želijo dobiti priznanje ali pohvalo: priznanje,
- želijo doseči najboljši bralni rezultat v razredu, želijo pokazati, da so boljši bralci kot drugi v razredu, ali pa zato, da bi dosegli višje ocene: tekmovalnost;

- nekateri učenci navajajo, da berejo, ker se s tem izognejo neki drugi nalogi: izogibanje dejavnosti.

Strokovnjaki poudarjajo, da je pri odločitvi, kakšno spodbudo ali nagrado uporabiti za določenega učenca v določeni situaciji, ključno prav učiteljevo poznavanje različnih prvin motivacije za branje.

Na bralno motivacijo učencev torej vplivajo različni dejavniki. Eden izmed pomembnejših je učitelj kot bralni model, ki spodbuja učence k tej dejavnosti. Pomembno je tudi, kako pogosto učitelj in učenci berejo v razredu, raznolikost bralnega gradiva, ki ga imajo na voljo, kakšne so možnosti svobodne izbire besedil in spodbuda učitelja za pogovor o prebranem. Poleg tega pripomorejo k branju tudi spodbude, kot so nagrada, priznanje, pohvala in podobno (Novak 2019: 9).

3.1 Domače branje v osnovni šoli

Ob splošni nezainteresiranosti za branje je tudi interes za opravljanje domačega branja kot obveznega dela pouka materinščine majhen, kar še posebej velja za učence tretjega triletja osnovnošolskega izobraževanja.

Novak (2019: 5–9) opredeli domače branje kot učenčevo samostojno branje literarnega dela izven šole. Je dopolnilo in nadgradnja branja v okviru rednega pouka slovenščine (književnosti). Končni cilj domačega branja je doseči določeno raven književne izobrazbe, razviti kulturo branja, razviti ustvarjalne sposobnosti učencev in književni okus. Pomembno je, da je obravnava domačega branja za učence prijetna izkušnja, saj lahko le-tako pridobimo oziroma obdržimo bralce.

Domače branje spremlja učence skozi celotno osnovnošolsko obdobje in z njim želimo doseči, da bi učenci ostali bralci literature, tudi ko učitelj ne bo več prisoten (Škamperle, 2013: 40).

3.2 Digitalne vsebine in branje

V zadnjih dveh desetletjih so predvsem elektronski mediji doživeli velik razmah. Postali so pomembni sooblikovalci naše družbe, življenja in s tem tudi življenja otrok. Internet uporabljamo v službi in zasebno. Internet je poleg vseh možnosti prinesel tudi veliko pasti.

Zato je treba otroke vzgajati in poučevati v smeri spoznavanja in približevanja novih tehnologij. Otroke moramo naučiti uporabljati računalnik in internet, kot jih naučimo brati ter pisati. Kljub vsem negativnim vplivom je internet neomejen vir poučnih, uporabnih informacij in je lahko nenadomestljiv učni pripomoček. Strokovnjaki si niso enotni, kdaj je otroka primerno začeti uvajati v svet interneta. Mnogi menijo, da je to izkušnjo treba vnesti v kasnejša obdobja otrokovega razvoja (po 9. letu starosti). Raziskave pa so pokazale, da lahko otrok z uporabo računalnika in interneta, ob ustrezni podpori odraslih ter primerni vsebini za njegovo starost, pridobi na številnih, razvojno pomembnih področjih (Knaflič, 2009: 91–93).

Pravi obrat v odnosu do knjižnega branja se je zgodil šele s prihodom osebnih in prenosnih računalnikov ter nato tablic in predvsem pametnih telefonov. Ti so univerzalne naprave, saj združujejo več komunikacijskih orodij, čarovniško pomanjšani v žepni format. S to novo informacijsko napravo, ki je pogoltnila vse druge, so nastali tudi številni novi mediji – in ker ima dan le 24 ur, so časopisi, knjige, radio in klasične televizijske postaje zaradi Facebooka, YouTubea, blogov, vlogov itd. izgubili pomemben del pozornosti, ki jim jo je dotlej namenjala občinstvo. Vse to pomeni, da beremo več kot nekoč, saj tudi velik del novih medijev temelji na pisani besedi. A ker imamo na voljo radikalno več vsebin, je branje postalo še bolj ekstenzivno, da se vsebine pogosto le na hitro in površno dotaknemo. Značilno za preletavanje informacij na spletu je, da se nanje odzivamo refleksno, tako da jim prilepimo všeček, napišemo jezen komentar ali jih delimo, ne da bi pri tem kaj dosti razmišljali, preverjali vire ali se spraševali o motivih tistih, ki jih širijo. Besednjak tovrstnih sporočil je praviloma ozek, za povrh pa je dovršen del družbenih medijev oblikovan tako, da nas zasvoji, saj nam prebujajo potrebe po novih in novih informacijskih dražljajih. Ti dražljaji so še toliko učinkovitejši, ker jih je mogoče personalizirati, saj algoritmi, ki poganjajo tovrstne medije, o naših željah, upanjih in strahovih včasih vedo več kakor mi sami (Kovač, 2020: 39–41).

V sodobnem svetu so za mladostnike veliko bolj zanimive in privlačne elektronske naprave, ki velikokrat »ugrabijo« njihovo pozornost, saj ponujajo barvite in dinamične vsebine, kot so videoposnetki, igre ter aplikacije. Ponujajo in omogočajo takojšnje povratne informacije ter interakcijo, ki mladostnike bolj angažirajo kot pasivno branje oziroma statične strani knjige. Družbena omrežja prav tako omogočajo stalno komunikacijo s prijatelji in vrstniki ter krepijo občutek pripadnosti, zato v tej tekmi branje tiskanih knjig pogosto ne more zmagati.

Elektronske naprave prav tako pogosto simbolizirajo družbeno sprejetost in omogočajo enostaven dostop do široke palete vsebin (serije, filmi, glasba, igre ...) – v primerjavi s knjigami, po katere je treba v knjižnico ali jih kupiti. Pomanjkanju bralnih navad velikokrat botruje tudi to, da nudijo elektronske naprave takojšnje zadovoljstvo, kar je skladno s tem, kako mladi danes iščejo hitre nagrade. Branje zahteva več truda, časa in osredotočenosti ter pogosto ne prinaša primerljivega občutka. Mladostniki, ki veliko uporabljajo digitalne naprave, se verjetno zaradi tega težje posvetijo dejavnosti, kot je branje, saj je le-ta dolgotrajnejša in zahteva več koncentracije ter osredotočenosti.

Učitelj lahko skuša učence motivirati za branje s knjigami, ki pritegnejo njihovo pozornost (npr. šport, znanstvena fantastika, humor, fantazija ...), s knjigami sodobnih avtorjev, ki jih mladostniki poznajo ali slišijo za njih, morda celo s stripi ali knjigami z manj besedila in več slik (predvsem za slabše bralce). Učence je treba za njihov napredek pri branju pohvaliti, morda tudi simbolično nagraditi ali jim ponuditi, da odigrajo prizore iz knjig ali branje povezati z aplikacijami in digitalnimi platformami.

4 DOMAČE BRANJE MALO DRUGAČE

S pripravo na svoje raziskovalno delo sem začel že v začetku šolskega leta, ko sem izbral razrede, v katerih bi rad prisostvoval pri obravnavi domačih branj in se v preverjanje le-teh aktivno vključil. Izbral sem 5. a-razred, saj sem želel delati z eno skupino učencev drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja, kjer odpor do branja v splošnem še ni tako velik, kar so potrdile razredničarkine besede, saj je povedala, da domače branje učenci po večini preberejo, prav tako pa še radi tekmujejo za bralno značko in govorijo o prebranem. Ta slika se korenito spremeni pri sedmošolcih, izbral sem 7. a; o učencih tega razreda mi je učiteljica povedala, da veliko učencev knjig za domače branje ne prebere, tudi interes za opravljanje bralne značke je majhen. Potrebna je veliko prigovarjanja in spodbude, včasih tudi nagrad v obliki manjših ugodnosti. Dodal sem še manjšo učno skupino v 8. razredu, in sicer je šlo za homogeno skupino sposobnejših učencev, ki imajo praviloma visoke ocene. Učiteljica me je seznanila, da je v tej skupini peščica zavzetih bralcev, domače branje sicer po večini opravijo, vendar za branje na sploh niso preveč motivirani, raje kot v materinščini berejo v knjige v angleškem jeziku.

Izbor del za domače branje sem naredil v sodelovanju z učiteljicami – v 5. razredu sem sprejel učiteljičino izbiro dela, *Matildo* Roalda Dahla, saj so bili učenci o tem že obveščeni; v 7. razredu so učenci izbirali med pesniškima zbirkama *Majnice, fulaste pesmi* Toneta Pavčka in *NE* Ferija Lainščka. Izbrali so pesniško zbirko *NE*. Pri osmošolcih sem v branje ponudil problemske romane slovenskih avtorjev, in sicer: *Elvis Škorc, genialni štor* (Janja Vidmar), *Gremo mi v tri krasne* (Nataša Konc Lorenzutti) in *Kit na plaži* (Vinko Möderndorfer), prilagodil pa bi se tudi v primeru, da bi učenci predlagali kaj svojega. Soglasno so izbrali *Kita na plaži*.

4.1 O Dahlovi Matildi s petošolci

K petošolcem sem se, kot omenjeno, odpravil s knjigo avtorja Roalda Dahla z naslovom *Matilda*, ki sem jo kot petošolec tudi sam bral. Delo je ena največjih Dahlovih uspešnic, v *Matildi* pa so združene vse lastnosti, ki si jih želijo imeti vsi otroci: pamet, nadnaravna moč in ... čudežna otroška nagajivost!, kot so zapisali na spletni strani Mladinske knjige Emka. Knjiga je izšla leta 1988, zgodba pa pripoveduje o izjemno bistri in nadarjeni deklici Matildi, ki kljubuje

Seveda pa so nekateri odgovori tudi negativno obarvani. Nekateri učenci so napisali dolgčas, žalost ali naloga za šolo, kar kaže, da domače branje ni vedno samo užitek. To ni presenetljivo, saj branje za šolo pogosto vključuje določene zahteve in obveznosti, ki zahtevajo določen trud. Vendar je spodbudno videti, da je teh negativnih odgovorov manj kot pozitivnih, kar nakazuje, da mlajši učenci na branje gledajo bolj pozitivno kot starejši.

Med odgovori se pojavljajo tudi različne besedne zveze, ki so vezane na prebrano knjigo. Med pogovorom z njimi pa sem ugotovil, da kljub dobi, v kateri živimo, še vedno obstajajo učenci, ki bi raje prebrali knjigo, kot pa ves dan 'viseli' na elektronskih napravah. To je vsekakor spodbudna informacija, saj kaže, da knjige v življenju učencev še vedno igrajo pomembno vlogo.

Po uvodnem delu sem učencem zavrtil kratek odlomek iz filma *Matilda*, ki lepo prikaže Matildino ljubezen do branja in knjig ter gnus, ki ga ob tem doživljata njena starša. Po ogledu sem jih povprašal, ali je morda med njimi kdo, ki je podoben Matildi, in kaj oni mislijo o branju ter knjigah. Odzivi učencev so šli v smeri pomena branja, poudarili so, da je branje pomembno, ker z branjem razvijaš domišljijo, da se naučiš novih besed, da si potem bolj pameten, da lahko malo živiš v dogodkih v knjigah, da je treba začeti s krajšimi knjigami, da jih knjige navdajajo z 'dobro energijo'. Kar nekaj se jih je v tej junakinji prepoznalo v smislu knjižnih moljev.

Sledil je osrednji del ure – kviz o prebranem delu. Učenci so tekmovali v skupinah, pri čemer so morali odgovarjati na vprašanja, povezana z vsebino knjige *Matilda*, in tako dokazati, da so jo zares prebrali. Pri reševanju nalog so se zelo zabavali in bili aktivno vključeni ter so v skupinah med seboj odlično na sodelovali.

Slika 2: Učenci 5. a med kvizom

Kviz sem ustvaril z aplikacijo Kahoot, ki je brezplačno spletno orodje za sestavo kvizov. Kviz sestavlja poljubno število vprašanj, na katere je možnih več odgovorov. Najprej sem si ustvaril

uporabniški račun, nato pa zasnoval in vnesel vprašanja (odločil sem se za 25 vprašanj) ter na vsako od njih ponudil štiri možne odgovore, ki so bili označeni s štirimi različnimi barvami in oblikami. Za učence sem pripravil QR-kodo, ki so jo 'prebrali' s svojimi pametnimi telefoni in tako vstopili v kviz. Ko so vsi učenci odgovorili na vprašanja, se je prikazal stolpični grafikon, ki je prikazal, koliko učencev je izbralo posamezni odgovor. Potem se je prikazala še razvrstitev učencev glede na pravilnost odgovorov in glede na hitrost.

Kviz je trajal približno dvajset minut. Vsaka skupina treh oziroma štirih učencev si je nadela ime, povezano z Matildinim svetom, tako so tekmovali: Matildini bralci, Gospod Pelin, Volovškar'ca, Matilda ...

Skupine so dosegle zelo dobre rezultate, kar je pokazalo, da so knjigo natančno brali. Za zmagovalno skupino sem pripravil tudi 'sladko' nagrado, česar so se še posebej razveselili. Učenci so ob koncu ure prosili, da bi še enkrat skupaj pogledali vsa vprašanja in se o njih pogovorili. Ker mi je učiteljica odstopila tudi del ure, ki je sledila, sem z veseljem ostal in z učenci analiziral vprašanja.

Slika 3: Primer vprašanja iz kviza – Matildino maščevanje

Slika 4: Primer vprašanja iz kviza – Matildina učiteljica

Slika 5: Primer vprašanja iz kviza – Matildina supermoč

4.1.2 Anketa med petošolci

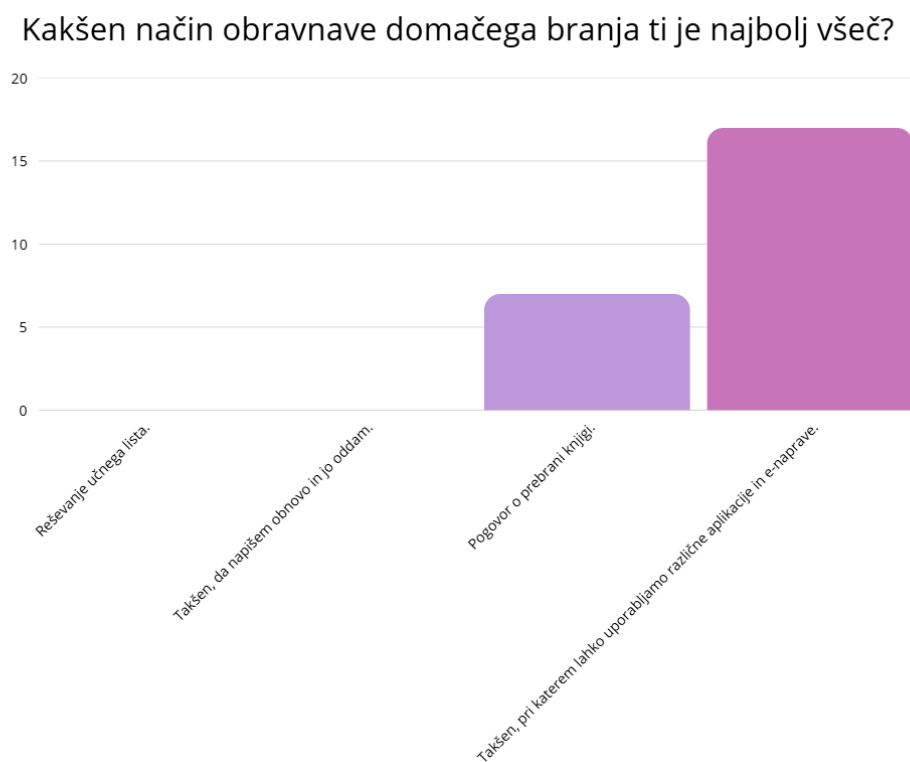
Ob koncu sem želel izvedeti, koliko domačih branj učenci resnično opravijo in kako bi bilo mogoče izboljšati pristop k domačemu branju. Izvedel sem anketo, ki je obsegala tri vprašanja, povezana z njihovimi izkušnjami z domačim branjem in njihovimi mnenji o tem, kako bi bilo domače branje zanje lahko bolj privlačno ter bi ga opravljali z večjim veseljem. Učenci so brez

težav odgovorili na vprašanja, kar mi je omogočilo, da sem pridobil dragocen vpogled v to, kako jih motivirati za nadaljnje branje ter kako prilagoditi metode dela, da bo domače branje postalo še bolj zabavno.

Anketo sem ustvaril v orodju Google Forms in je vsebovala tri vprašanja zaprtega tipa.

Prvo vprašanje se je nanašalo na način obravnave domačega branja.

Graf 1: Način obravnave domačega branja v 5. a-razredu

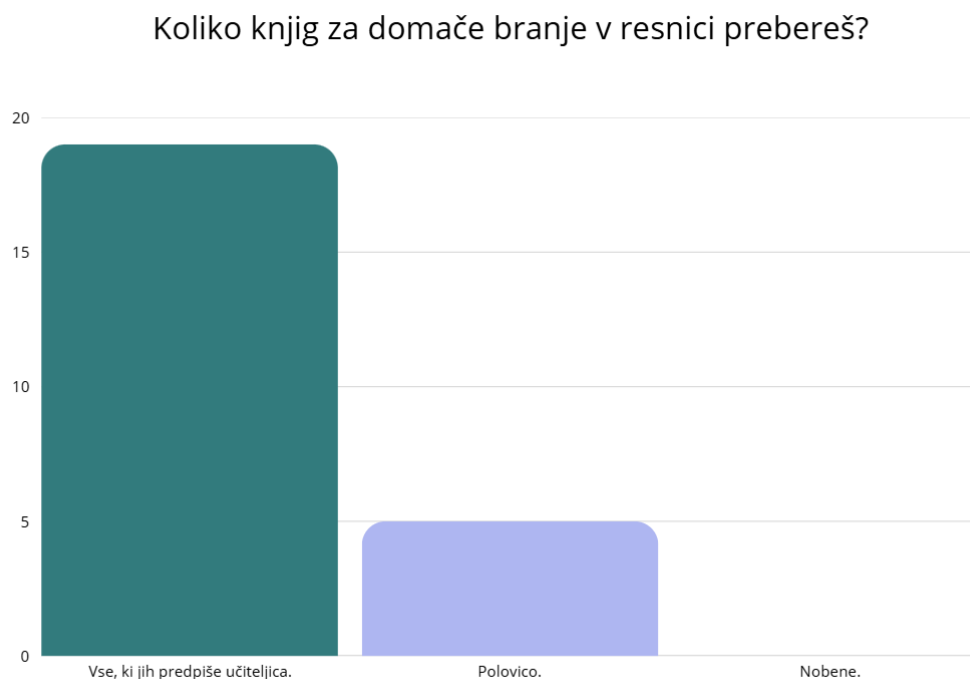
Graf jasno pokaže, da imajo petošolci najraje sodobne metode, ki vključujejo uporabo tehnologij, kot so različne aplikacije in e-naprave. Kar 68,2 % jih je izbralo to možnost, kar pomeni, da imajo radi interaktivne, zabavne in dinamične načine obravnave domačega branja. To je najverjetneje zato, ker so aplikacije in različne zaslonske tehnologije del njihovega vsakdanjega življenja. Pogovor o prebrani knjigi je bil prav tako kar dobro sprejet, z 31,8 % glasov. To kaže, da je učencem še vedno všeč deliti svoja razmišljanja in poslušati druge, kar jim omogoča boljšo izmenjavo idej ter globlje razumevanje prebranega. Na splošno ta graf kaže, da bi bilo pri obravnavi domačega branja v šolah smiselno razmisliti o večji uporabi

različnih tehnologij in interaktivnih pristopov, saj bi to lahko povečalo zanimanje ter sodelovanje učencev.

Na drugi strani pa tradicionalne metode, kot so reševanje učnih listov in pisanje obnove, niso tako priljubljene, saj ni nihče izbral teh možnosti. To bi lahko nakazovalo, da se jim zdi tak način zastarel ter dolgočasen, saj pri tem učenci le redko sodelujejo.

Drugo vprašanje je preverjalo, koliko predpisanih knjig za domače branje učenci v 5. a-razredu v resnici preberejo.

Graf 2: Število opravljenih domačih branj v 5. a-razredu

Večina učencev (18) prebere vse knjige, ki jih predpiše učiteljica, kar je izjemno pozitiven rezultat in kaže, da so učenci odgovorni ter pripravljeni opraviti šolske obveznosti.

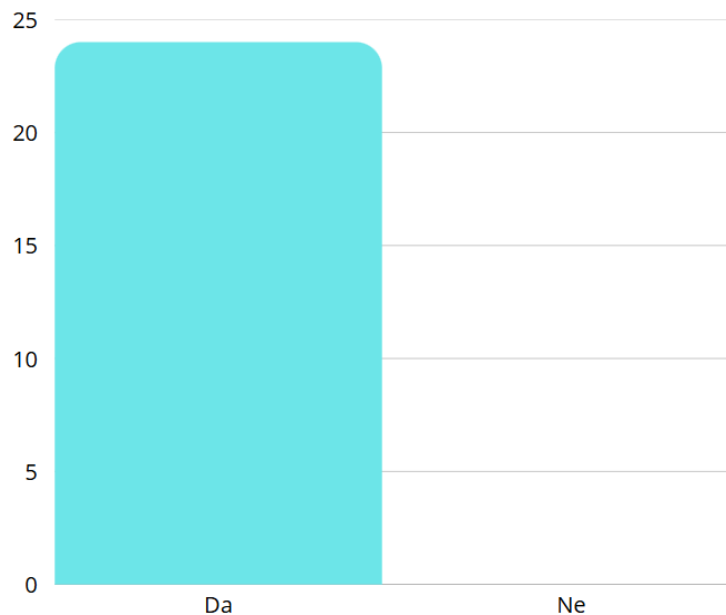
Na drugi strani pa 6 učencev prebere le polovico predpisanih knjig. Lahko se spopadajo z različnimi izzivi. Morda gre za pomanjkanje časa, težave z razumevanjem besedila ali pa jim preprosto primanjkuje motivacije. Pomembno bi bilo raziskati razloge za to in jim ponuditi dodatno podporo, na primer s prilagojenimi nalogami, dodatnimi pojasnili ali spodbudami za branje.

Dejstvo, da noben učenec ni izbral možnosti, da ne prebere nobene knjige, je zelo spodbudno, saj pomeni, da se vsi učenci vsaj delno trudijo sodelovati pri domačem branju.

Tretje vprašanje je učence spraševalo o tem, ali bi bili za branje bolj motivirani, če bi lahko sami izbrali način obravnave domačega branja.

Graf 3: Izbira načina obravnave domačega branja v 5. a-razredu

Bi raje bral/-a za domače branje, če bi lahko sam/-a izbral/-a način obravnave domačega branja?

Rezultati kažejo, da bi vsi anketirani (še) raje brali za domače branje, če bi lahko sami izbirali način obravnave. Ta odziv učencev nam kaže, da je učencem dobro ponuditi možnost za izbiro ure po njihovih željah.

4.2 Lainščkova zbirka NE v 7. a-razredu

V sedmem razredu so učenci brali pesniško zbirko *NE*, delo avtorja Feri Lainščka, izdano leta 2018. V zbirki je zbranih 31 pesmi, ki govorijo o temah, s katerimi se soočajo mladostniki: od upornišтва brez razloga, ne preveč naklonjenega odnosa do šole in učiteljev, umanjkanja razumevanja življenjskega smisla, nerazumevanja zastavljenih meja in drugih tipičnih najstniških odzivov (nečimrnost, zavist, hinavščina, siljenje v ospredje) do zaljubljenosti in ljubezni, kot so o knjigi zapisali na spletni strani založbe Miš. Dr. Dragica Haramija pa je o njej zapisala: *NE* odkriva obdobje odraščanja, ko marsikdaj ni povsem jasno, zakaj je nekaj treba narediti (in v tem celo videti smisel), ko se mladostnica ali mladostnik prvič sreča z bolečino nesprejetosti, pa naj gre za prijateljstvo ali ljubezen, ko občutek osamljenosti spodmika veselje do življenja. Ampak Lainšček ve, in z njim bralec, da so konci (drobnih vsakdanjih dogodkov, druženj med ljudmi, prijateljstev, ljubezni, varnosti doma) lahko tudi srečni (<https://www.miszalozba.com/knjige/ne-trda/>).

Knjiga je bila v šolskem letu 2022/23 izbrana za Tekmovanje s področja slovenščine za Cankarjevo priznanje, in sicer za učence šestih in sedmih razredov.

4.2.1 Obravnava domačega branja v 7. a-razredu

S sedmošolci sem navezal stik preko O365, in sicer preko aplikacije Teams, ki jo učenci in učitelji tudi sicer aktivno uporabljamo za medsebojno komunikacijo. Opomnil sem jih na rok oddaje njihovih ustvarjalnih izdelkov, vezanih na zbirko pesmi *NE*, in poslal povezavo do Padleta, kamor so lahko pripeli svoje izdelke. V mesecu novembru smo se dogovorili, da bodo v skupinah po tri izbrali pesem iz zbirke, ki jih bo najbolj nagovorila, in pripravili video posnetek, v katerem bodo pesem deklamirali ter uprizorili, kot so jo sami doživeli. Pri tem so uporabljali svoje pametne telefone in poljubna orodja za montažo posnetkov.

Uro sem, kot prej že pri petošolcih, pričel z asociacijami na besedno zvezo domače branje, izvedel sem jo prav tako s pomočjo Mentimetra.

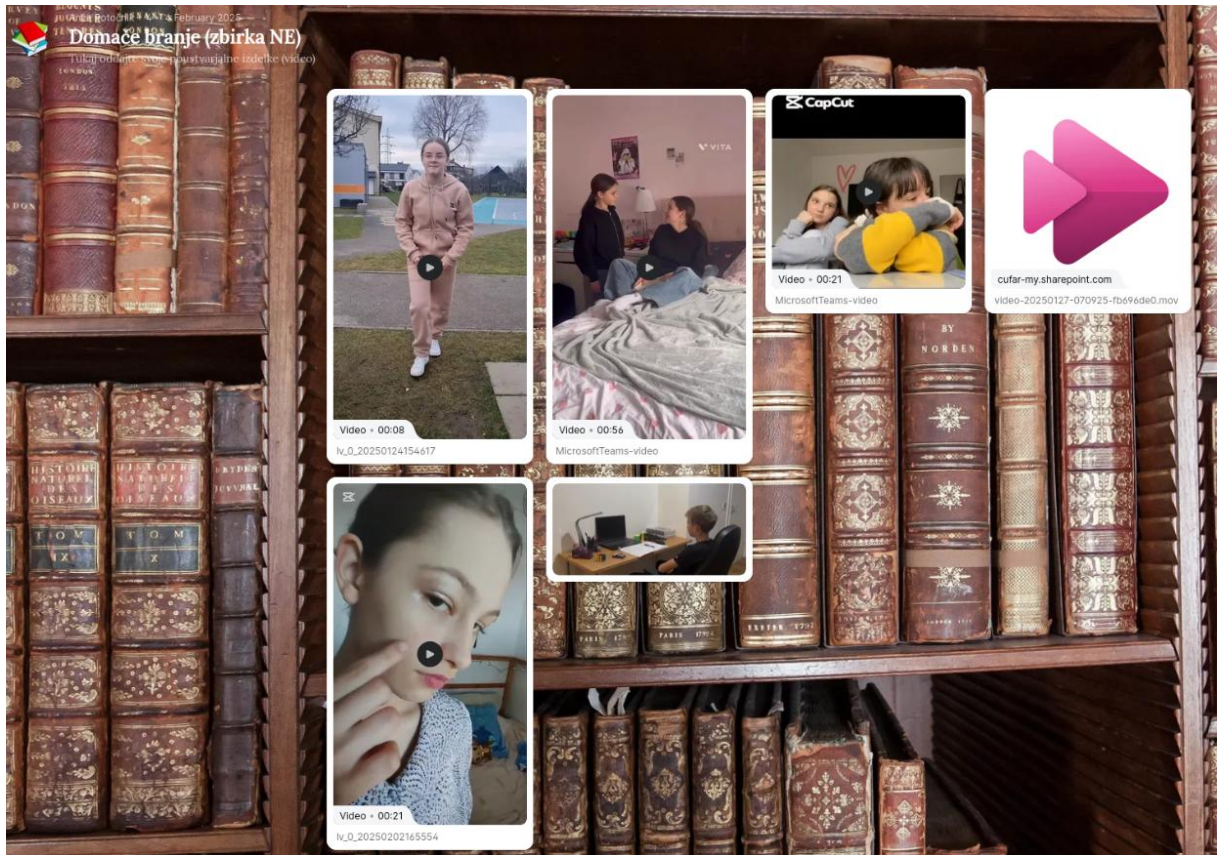
Slika 6: Asociacije na domače branje v 7. a-razredu

Oblak se že na prvi pogled razlikuje od tistega pri petošolcih. Seveda so se največkrat ponovile besede branje, dom in knjige, saj so le-te najbolj povezane z domačim branjem. Nato v oblaku najdemo še nekaj besed, ki ne temeljijo na negativnih čustvih, temveč kažejo na to, da še obstajajo nekateri učenci, ki jim branje ni muka.

Sledijo pa seveda negativne asociacije, kot so 'brezveze', dolgčas, izguba prostega časa, muka, ki so bile seveda pričakovane, a je teh več kot v prejšnjem razredu, kar nam kaže, da začne branje pri učencih upadati na prestopu v zadnje triletje osnovne šole.

Ob nastalem oblaku so se učenci še spontano razgovorili o branju nasploh. Pet jih je reklo, da zase menijo, da so bralci, še enkrat toliko pa, da berejo tu in tam, in sicer kadar jim je dolgčas ali kadar jim starši začasno odvzamejo telefon, da berejo največ pred spanjem, da jih branje sprosti. Povedali so tudi, da berejo takrat, kadar jih knjiga resnično pritegne. Nekdo je pripomnil, da knjigo odloži, če ugotovi, da ni po njegovem okusu, spet drugi, da si knjige tudi kupuje, tretji, da ga včasih pritegne film, posnet po knjigi in da potem prebere še knjigo. Ena deklica je povedala, da bere predvsem knjige v angleščini in da ima zato pri angleščini lepe ocene. Omenili so tudi, da imajo radi realistične problemske romane. Del razreda pa je, kot pričakovano, pri tej debati modro molčal.

Sledil je najbolj vznemirljiv del ure, ko so si učenci ogledali posnetke svojih sošolcev, ki so jih vnaprej oddali na Padlet. Gre za interaktivno spletno tablo, ki omogoča sodelovanje in dodajanje vsebin vseh udeležencev.

Slika 7: Filmi, oddani na Padlet

Čutila se je pozitivna trema, saj se v teh letih ni lahko izpostaviti pred razredom. Vsi posnetki so poželi aplavz, avtorji posameznih izdelkov pa so se ponosno nasmihali. Nastali so ustvarjalni in zelo izvirni izdelki, ki so dobro prikazali pesemske slike, pokazalo pa se je tudi, da je veliko učencev izredno večjih pri delu s snemalniki in uporabi orodij za montažo. Po ogledu smo izvedli glasovanje za naj posnetek, kar je dalo zmagovalni skupini še posebno potrditev. Učenci so povedali, da so se pri snovanju filmčkov zelo zabavali in da so med seboj dobro sodelovali, saj so zamisli, kako prikazati ta ali oni motiv, prihajale od vseh. Priznali so tudi, da so tokrat prvič brali pesmi 'tako zares', kar je bilo še posebej razveseljivo. Slaba tretjina razreda svojih izdelkov v dogovorjenem času ni oddala.

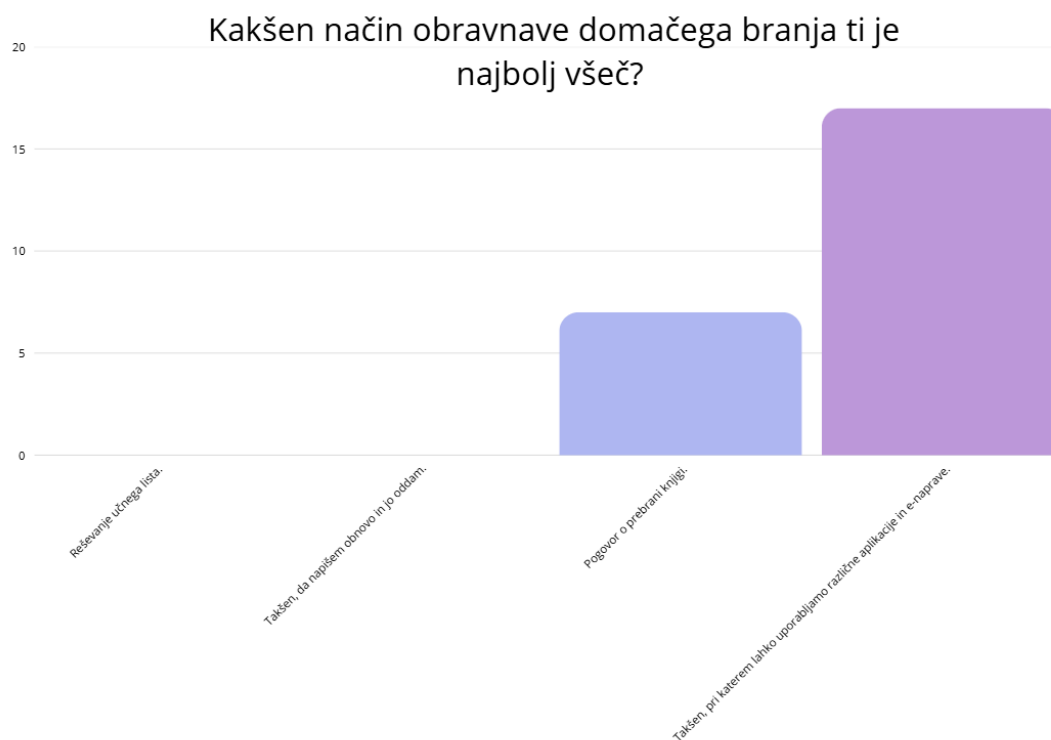
Slika 8: Učenci 7. a-razreda med ogledom posnetkov

4.2.2 Anketa med sedmošolci

Druženje s sedmošolci sem zaključil z izvedbo ankete, ki je vsebovala enaka vprašanja kot tista, ki sem jo že prej izvedel med petošolci. Ponovil sem jo z namenom, da bi lahko ob koncu primerjal odgovore vseh učencev, ki sem jih zajel v svojo raziskavo.

Prvo vprašanje je preverjalo, kakšen način obravnave domačega branja je učencem najljubši.

Graf 4: Način obravnave domačega branja v 7. a-razredu

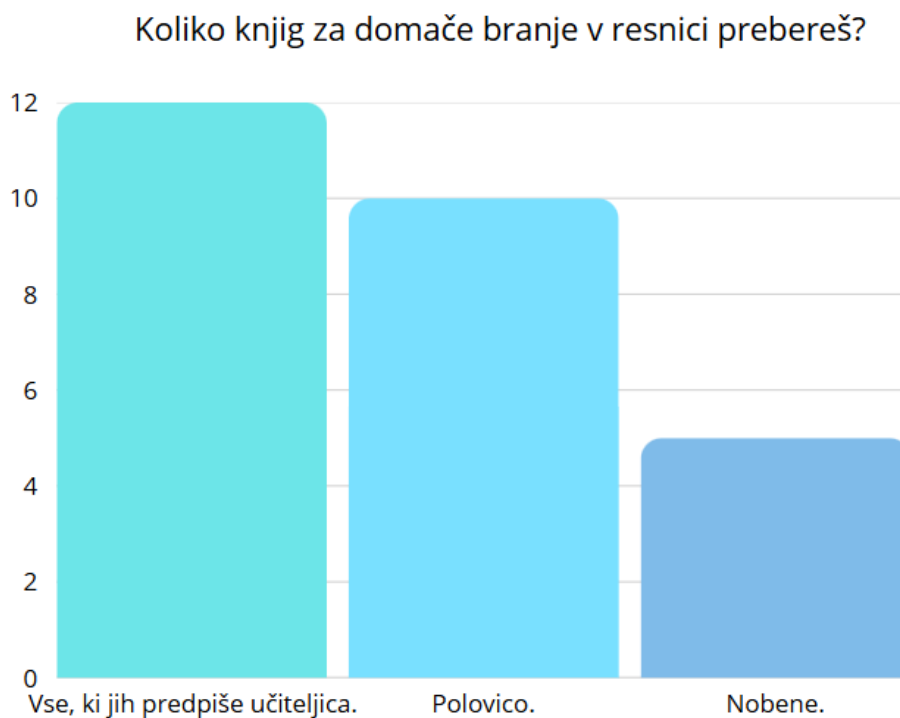

Najmanj priljubljeni izbiri med štirimi podanimi sta bili reševanje učnega lista in oddaja obnove, saj nista prejeli nobenega glasu, kar nakazuje, da ta načina učencem nista posebej všeč, ker sta zastarela in dolgočasna. Več glasov je prejel pogovor o prebrani knjigi, kar pomeni, da učenci cenijo razprave ali vsaj izmenjavo mnenj o prebrani knjigi.

Največ glasov pa je dobila možnost, pri kateri lahko uporabljajo različne aplikacije in e-naprave, kar kaže na priljubljenost sodobnih načinov, ki vključujejo zaslonske tehnologije.

Drugo vprašanje se je navezovalo na to, kako vestno učenci opravljajo domača branja.

Graf 5: Število opravljenih domačih branj v 7. a-razredu

Graf nam prikazuje, da kljub padcu števila bralcev večina učencev tega razreda še vedno prebere vse predpisane knjige, kar kaže na zavzetost pri opravljanju naloge in ne takšnega odpora do branja.

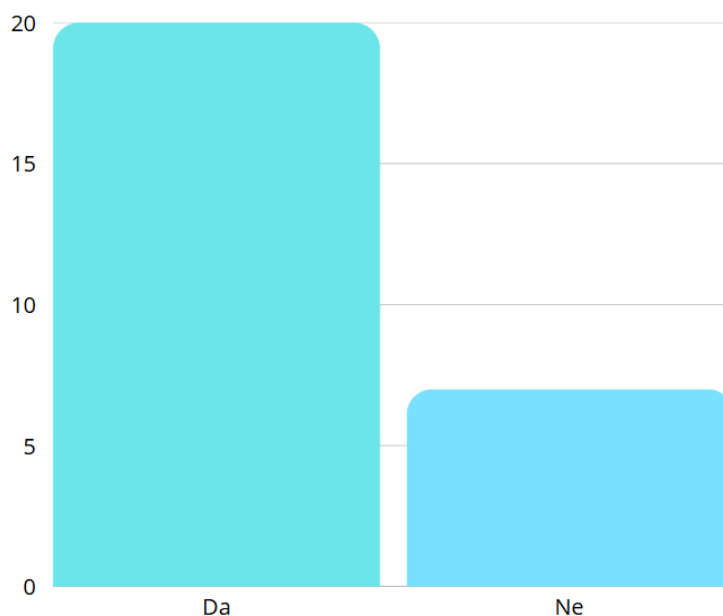
Sledijo odgovori učencev, ki preberejo le polovico predpisanih knjig. Tudi ta rezultat kaže na to, da učenci vendarle le opravijo nekaj domačih branj, mogoče drugo polovico opustijo zaradi pomanjkanja časa ali nerazumevanja besedil. Toda tudi ob polovičnem opravljanju domačega branja, se v šolskem letu vsaj dotaknejo dveh ali treh knjig in jih preberejo.

Na koncu imamo še nekaj nezainteresiranih učencev, ki knjig ne preberejo. Ponovno ne vemo, iz kakšnih razlogov, morda gre za odpor do branja, mogoče jim branje predstavlja muko ali pa ne razumejo jezika.

S tretjim vprašanjem smo želeli izvedeti, če bi učence samostojna izbira ure motivirala za branje.

Graf 6: Izbira načina obravnave domačega branja v 7. a-razredu

Bi raje bral/-a za domače branje, če bi lahko sam/-a izbral/-a način obravnave domačega branja?

Naslednji graf nam prikazuje odgovore učencev o tem, ali bi raje brali, če bi lahko sami izbrali potek ure, ko gre za preverjanje domačega branja. Seveda je večina izbrala odgovor da in s tem povedala, da bi raje brali, če bi ure potekale drugače. Sedem učencev pa je izbralo odgovor ne. Tukaj ne moremo vedeti, ali so ta odgovor izbrali učenci, ki že radi berejo in ne potrebujejo dodatne motivacije, ali pa so ga izbrali učenci, ki sploh ne berejo in ne bi niti pogledali v knjigo, kljub ponujeni interaktivni uri.

4.3 Z osmošolci o Möderndorferjevem Kitu na plaži

V osmem razredu so učenci brali knjigo *Kit na plaži*, ki je drugi roman za mladino slovenskega pisatelja, pesnika, dramatika, esejista, gledališkega, radijskega, filmskega in televizijskega režiserja Vinka Möderndorferja. Roman je izšel leta 2015, leto kasneje pa so jo učenci sedmih razredov prejeli v dar v okviru projekta Rastem s knjigo. V šolskem letu 2018/19 je bila izbrana za Tekmovanje s področja slovenščine za Cankarjevo priznanje, in sicer za učence osmih in devetih razredov.

Roman govori o različnih drugačnostih in o težavnem sprejemanju le-teh, tudi zato, ker ima sodobna družba visoka pričakovanja po različnih popolnostih, ki pa v glavnem slonijo na videzu. V ospredju je Igorjeva drugačnost, Downov sindrom, ki jo njegova družina skriva pred sosedi in javnostjo. Ker je ne sprejemajo, zaznamuje vse družinske člane; starša svoja visoka pričakovanja prenašata na sestro Niko, ki je v želji, da bi jima v vsem ustregla, spet drugačna. Toda drugačna je tudi Barbka, ki ves čas pošilja kratka sporočila po svojem telefonu, drugačen je Aleks, čigar prihodnost je določena v očetovi avtopralnici ... Sporočilo knjige je, da smo vsi »drugačni«, tako otroci kot odrasli, in da je to pravo bogastvo življenja (<https://www.mklj.si/gradivo/kit-na-plazi/>).

4.3.1 Obravnava domačega branja v 8. razredu

Tudi pri učencih osmega razreda, in sicer pri 3. manjši učni skupini, sem led prebil z iskanjem asociacij na besedno zvezo domače branje.

Slika 9: Asociacije na domače branje v 8. razredu (MUS)

Slika prikazuje besedni oblak, v katerem so zbrane besede, ki osmošolce spomnijo na domače branje. Najpogosteje se pojavljajo besede, kot so knjiga, dolgčas, muka in knjižnica, kar nakazuje, da večina domače branje dojema kot nekaj dolgočasnega ali napornega. Med odgovori pa prevladujejo negativni izrazi, saj se pojavljajo besede, kot so obveznost, stres, trpljenje, žalost in groza, kar kaže na to, da veliko učencev bere predvsem zato, ker morajo, ne pa zato, ker bi si to želeli.

Pa vendar najdemo tudi nekaj nevtralnih ali pozitivnih izrazov, na primer knjižnica, knjižni molj, besedni zaklad in ilustracije, kar pomeni, da nekateri v domačem branju vidijo priložnost za širjenje besednega zaklada, stik s knjižnimi svetovi ter možnost preživljanja prostega časa.

Splošni vtis, ki ga daje besedni oblak, je, da je domače branje v osmem razredu razumljeno kot obveznost in ne kot užitek. Tale oblak nam kaže negativne, a vendar realne podatke o branju osmih razredov.

Učence, ki same sebe prištevajo med bralce, bi lahko v tej skupini prešteli na prste ene roke. V pogovoru o branju so povedali, da berejo knjige, ki so zanimive in jih 'potegnejo vase', da včasih kar 'padejo v knjigo', da se poistovetijo s književnimi osebami, da pri branju preprosto uživajo. Povedali so tudi, da ne berejo kar vsake knjige in da jo, če jih ne pritegne, brez težav odložijo in poiščejo drugo. Fantje so izpostavili, da z zanimanjem berejo biografije športnikov,

predvsem nogometašev. Našel se je tudi učenec, ki je izjavil: »Zakaj bi bral, če lahko gledam serijo!«

Sledila je izvedba interaktivnega kviza, ustvarjenega v aplikaciji Genially. Gre za spletno platformo, ki omogoča ustvarjanje interaktivnih in vizualno privlačnih vsebin. Z njegovo pomočjo je mogoče na enostaven in ustvarjalen način oblikovati projekte, ki vključujejo animacije, interaktivne elemente ter multimedijske vsebine, ne da bi potrebovali poglobljeno tehnično znanje. Kviz, ki sem ga tako ustvaril, je bil zasnovan kot interaktivna izkušnja z elementi, kot so uganke, skrivnosti in naloge, ki so jih morali učenci uspešno rešiti, da so se prebili do cilja. Učenci so tekmovali v skupinah po tri.

Pustolovščina se je začela s krajšim videoposnetkom, ki sem ga našel na YouTubu, v katerem avtor spregovori o svoji knjigi (nastal je za potrebe projekta Rastem s knjigo). Po ogledu posnetka so učenci morali odgovoriti na nekaj vprašanj, povezanih z videnim. V primeru pravilnega odgovora jih je program spustil na naslednje vprašanje.

Slika 10: Začetek virtualnega kviza Genially

Po uspešno opravljenih uvodnih vprašanjih so vstopili na stran z zemljevidom misij in si lahko izbrali tisto, s katero so želeli začeti pustolovščino. Nadaljevati je bilo mogoče postopoma

oziroma ni bilo mogoče preskakovati stopenj, dokler ni bila rešena prejšnja. Po vsaki končani stopnji (bile so štiri) je učenec prejel kovanec, s katerim je lahko dostopal do naslednje stopnje.

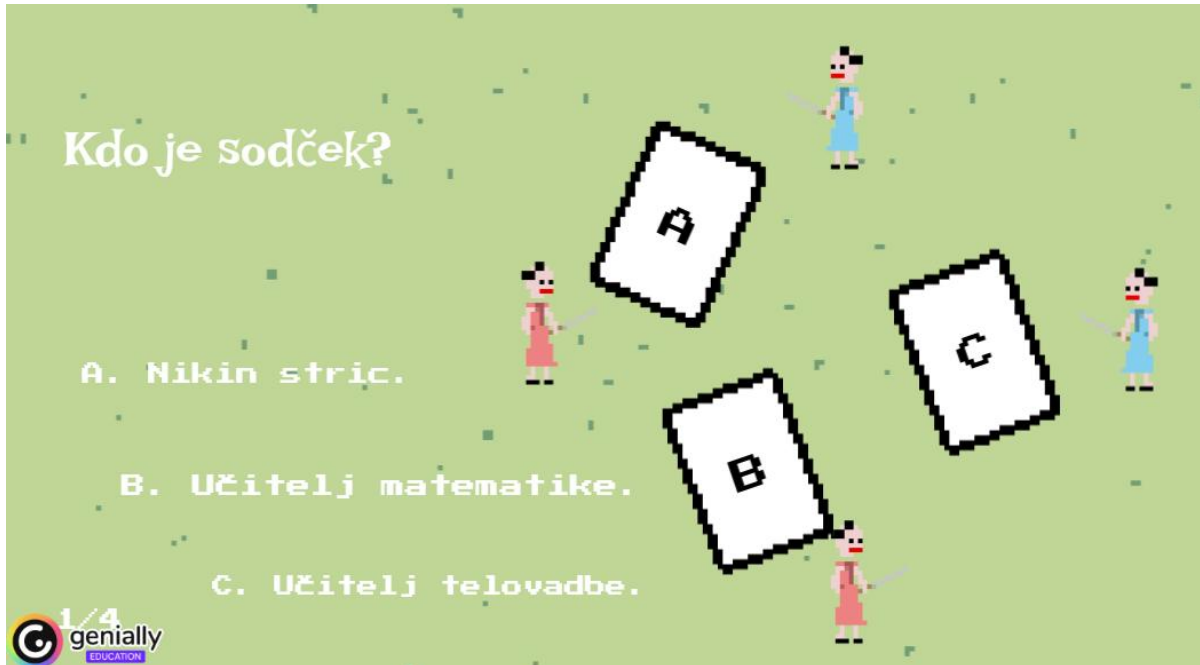
Slika 11: Genially – ponujene misije

Prvo stopnjo so predstavljala tako imenovana lažna vrata, kjer so bili odgovori podani v obliki vrat, ki so se ob pravilnem odgovoru odprla; če pa je bil odgovor napačen, se je fant zaletel v vrata in moral ponovno odgovarjati. Na tej stopnji so bila zastavljena tri vprašanja.

Slika 12: Genially – lažna vrata

Ob prejemu prvega kovanca so učenci lahko nadaljevali do naslednje stopnje, imenovane vaje za skok, kjer so bili odgovori podani v obliki kart, na katere je moral učenec klikniti in pri pravilnem odgovoru skočiti nanje, če pa se je zmotil, je njegov lik v igri padel in je moral ponovno odgovarjati.

Slika 13: Genially – vaje za skok

Učenec je s prejetim kovancem nadaljeval na stopnjo vodni preizkus, kjer je moral s pravilnimi odgovori prečkati bazen. Z vsakim pravilnim odgovorom je skočil na naslednjo oviro in tako prečkal bazen. Na tej stopnji je bilo zastavljenih pet vprašanj.

Slika 14: Genially – vodni preizkus

Nadaljevanje igre pa je bilo malo drugačno, in sicer je sledila križanka, kjer je moral učenec odgovoriti na osem vprašanj ter iz odgovorov sestaviti geslo, ki ga je moral vpisati za pridobitev dovoljenja za nadaljevanje na konec igre.

Slika 15: Genially – križanka

Po končani križanki je učenec prejel zadnji kovanec in tako zaključil igro, ki je vsebovala skupno dvaindvajset vprašanj.

Slika 16: Genially – konec igre

Učenci so se ob reševanju nalog in prebijanju skozi različne pustolovščine zabavali in jim je čas hitro minil, saj je bila ura drugačna. Povedali so, da bi si takega načina obravnave domačega branja želeli še kdaj.

Slika 17: Učenci 8. razreda med reševanjem interaktivnega kviza

4.3.2 Anketa med osmošolci

Po virtualni pustolovščini so osmošolci rešili še anketo, ponovno z enakimi vprašanji, kot pred njimi že peto- in sedmošolci.

Prvo vprašanje je učence spraševalo, kakšen način preverjanja domačega branja jim je najbolj po volji.

Graf 7: Način obravnave domačega branja v 8. razredu (MUS)

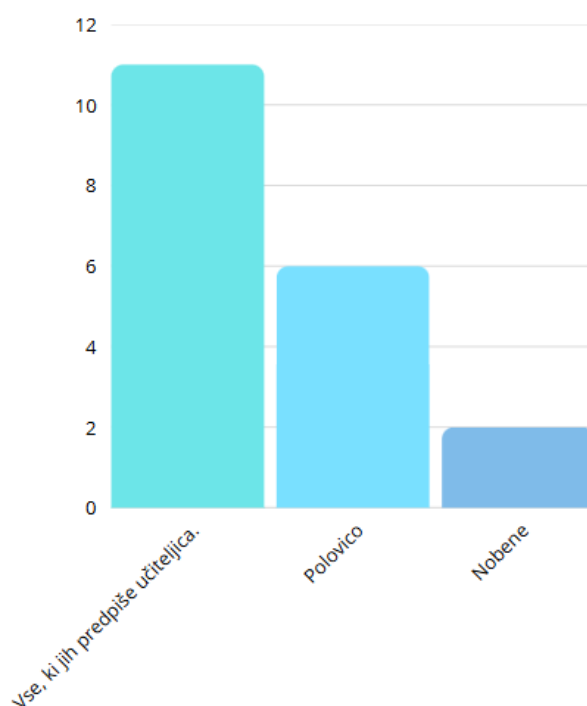

Odgovori jasno kažejo, da so tudi starejši učenci bolj nagnjeni k sodobnejšim in interaktivnim metodam kot k tradicionalnim, kot sta reševanje učnih listov in pisanje obnov. Učenci bolj cenijo interaktivno učno uro, kot je bilo seveda pričakovano, pa vendar so učenci izbrali tudi pogovor, kar pomeni, da so učenci pripravljeni uro preživeti tudi s pogovorom ne le ob uporabi elektronskih naprav.

Drugo vprašanje je preverjalo, koliko predpisanih knjig za domače branje učenci v osmem razredu v resnici preberejo.

Graf 8: Število opravljenih domačih branj v 8. razredu (MUS)

Koliko knjig za domače branje v resnici prebereš?

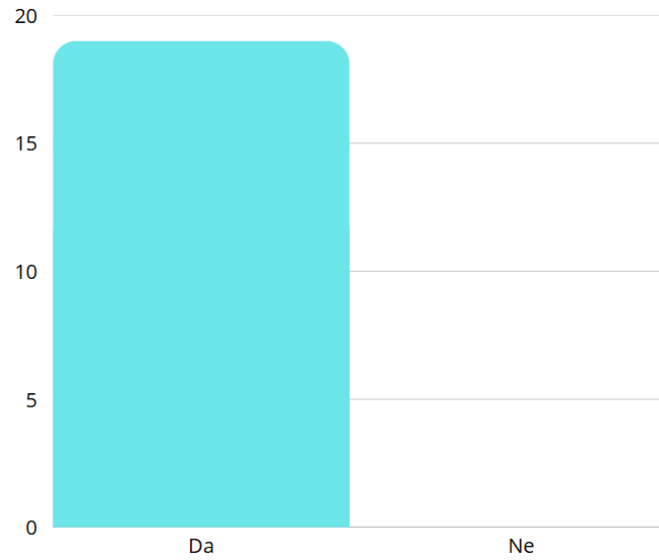

Graf prikazuje odgovore na vprašanje, koliko knjig za domače branje učenci v resnici preberejo. Večina anketirancev je odgovorila, da preberejo polovico ali vse knjige, ki jih predpiše učiteljica, saj sta ti dve skupini enako zastopani. Sodeč po teh rezultatih se večina učencev vsaj delno posveti domačemu branju. Nekaj učencev pa je odgovorilo, da ne preberejo nobene knjige, kar je bilo pričakovano. Rezultati so kljub vsemu pozitivni, saj skoraj vsi učenci vsaj v tej skupini (ki je sestavljena iz sposobnejših učencev) še opravljajo domače branje.

Tretje vprašanje je bilo zastavljeno z namenom, da izvemo, ali bi se učenci lotili branja ob pravilni motivaciji.

Graf 9: Izbira načina obravnave domačega branja v 8. razredu (MUS)

Bi raje bral/-a za domače branje, če bi lahko sam/-a izbral/-a način obravnave domačega branja?

Kot pričakovano je večina učencev za odgovor izbrala odgovor da, saj bi raje brali, če bi lahko sami odločali o tem, kako se bo domače branje obravnavalo. Najverjetneje bi učenci, kot je prikazano v prvem grafu, izbrali interaktivno uro.

5 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Z leti šolanja zanimanje za branje upada, kar je zaskrbljujoče dejstvo, o katerem pišejo mnogi strokovnjaki. Starejši šolarji, predvsem tisti iz tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja, raje kot po knjigah posegajo po elektronskih napravah, ki bolj pritegnejo njihovo pozornost, saj ponujajo, v primerjavi z branjem, bolj dinamične in raznovrstne vsebine, ki so bolj privlačne od črnih črk na belem papirju. V svoji raziskovalni nalogi sem zasnoval tri zanimive načine za obravnavo domačih branj, in sicer s pomočjo spletnih orodij Kahoot, Mentimeter, Padlet in Genially. Vsi načini, s katerimi sem z učenci potoval med stranmi prebranih del, so se izkazali za uspešne, saj so učenci radi sodelovali, se pri uporabi pripravljenih nalog, vprašanj, izzivov celo zabavali, medsebojno sodelovali in tekmovali. Tako sem ustvaril model, ki bo lahko učiteljem na naši šoli v pomoč pri motiviranju učencev za branje predpisanega gradiva za domače branje. Menim, da bodo z obljubo takega načina obravnave učenci resnično prebrali vsaj obvezno branje, to je približno 4 do 5 knjig letno, saj se branja za zabavo in užitek v moji starosti loteva le majhen odstotek učencev.

6 ZAKLJUČEK

V svojih prejšnjih raziskovalnih poskusih, da bi svoje vrstnike motiviral za branje, sem nekako zviška gledal na vse elektronske naprave, ki naj bi bile glavni krivec za to, da učenci danes berejo manj, tokrat pa sem se jih odločil uporabiti sebi in branju v prid, da bi z njihovo pomočjo našel skrito bližnjico, preko katere bi svoje sovrstnike motiviral za branje oziroma opravljanje domačih branj.

Aktivnost, izvedena s pomočjo spletnega orodja Mentimeter, je delno potrdila mojo prvo hipotezo, da je domače branje pri učencih po večini povezano z negativnimi čustvi. Medtem ko so bile asociacije petošolcev na domače branje večinoma pozitivne, so se pri sedmo- in osmošolcih pojavljale besede, ki kažejo na negativna čustva, povezana z domačim branjem.

Anketa za učence, ki je bila izvedena po vseh aktivnostih, je potrdila mojo drugo hipotezo in sicer, da se zdi učencem obravnava domačega branja z uporabo elektronskih naprav zabaven način preverjanja čtiva. V vseh treh razredih je večina učencev izbrala odgovor, da jim je najbolj všeč način obravnave domačega branja, kjer lahko uporabljajo različne aplikacije in e-naprave. Kljub temu je nekaj učencev v vsakem razredu označilo, da imajo radi tudi način obravnave s pogovorom o prebranem, kar pomeni, da so učenci pripravljeni uro preživeti tudi s pogovorom in ne le z elektronskimi napravami.

Anketa je prav tako potrdila mojo tretjo hipotezo, da bi učenci raje prebrali knjigo za domače branje, če bi vedeli, da bodo lahko sami izbrali način obravnave. V petih in osmih razredih so čisto vsi učenci izbrali omenjeno možnost. V sedmih razredih je prav tako večina izbrala ta odgovor, je pa tukaj nekaj učencev izbralo tudi odgovor, da način obravnave nima vpliva na to, ali bodo knjigo za domače branje prebrali ali ne. Zanimivo bi bilo vedeti, ali gre za učence bralce, ki ne potrebujejo zunanjih spodbud, ali za tiste, ki knjig za domače branje nikoli ne preberejo, ne glede na to, kakšna obravnava jim je ponujena.

Menim, da je pomembno, da učitelji pri svojih učencih še naprej spodbujajo branje in skušajo v učencih vzbuditi interes za literaturo. Izsledki moje raziskave kažejo, da bi bilo morda smiselno razmisliti o bolj raznolikih in zanimivih pristopih k obravnavi domačega branja, sploh takega, ki učencem omogoča uporabo elektronskih naprav (računalnikov, tablic, pametnih

telefonov), saj bi s tem lahko še dodatno motivirali tiste učence, ki trenutno preberejo manj ali se branju (pa naj bo prostočasno ali predpisano za domače branje) vztrajno izogibajo.

Domače branje za vsakega učenca pomeni nekaj drugega – nekaterim prinaša veselje in sprostitvev, drugim pa morda pomeni le še eno neljubo obveznost, ki jo morajo opraviti. Prav zaradi tega, ker je domače branje obvezno, učenci pa že na splošno ne berejo radi, se mi zdi pomembno delati na tem, da bi učenci (sploh tisti, ki sicer ne berejo oziroma ne berejo za užitek) resnično prebrali vsaj dela za domače branje. Moj poskus povezati svet elektronskih naprav z obveznim branjem pri učencih se je izkazal za uspešnega, zato bi bilo tudi v tej smeri možno branje narediti še bolj privlačno in zanimivo za vse.

7 VIRI IN LITERATURA

- Bralna motivacija – kako naj ga prepričam, da bo bral? (Elektronski vir) Dostopno na URL naslovu: <https://www.center-motus.si/bralna-motivacija-kako-naj-ga-prepricam-da-bo-bral/> (pridobljeno: 19. 1. 2025).
- Matilda (Elektronski vir) Dostopno na URL naslovu: https://emka.si/products/matilda-zepnica-1?srsId=AfmBOor2BDX38A8XotDiO0ppQLldvZy_H0auW3Qd-Rw_6BrGShDE6FBe (pridobljeno: 19. 1. 2025).
- Feri Lainšček: Ne (Elektronski vir) Dostopno na URL naslovu: <https://www.miszalozba.com/knjige/ne-trda/> (pridobljeno: 18. 12. 2024).
- Kit na plaži (Elektronski vir) Dostopno na URL naslovu: <https://www.mklj.si/gradivo/kit-na-plazi/> (pridobljeno: 18. 12. 2024).
- Vinko Möderndorfer KIT NA PLAZI JAK RS Rastem s knjigo 2016 (Elektronski vir) Dostopno na URL naslovu: <https://www.youtube.com/watch?v=1CTWk7pQXGA> (pridobljeno: 18. 12. 2024).
- Roald Dahl, Matilda 2011, Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Marija Gabrijelčič, Bogatimo besedni zaklad: z miselnimi vzorci, 1993, Ljubljana: DZS.
- Nuša Kastelic idr., Kako motivirati učence pri poučevanju na daljavo? Priročnik za učitelje, 2021: Ljubljana: Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.
- Lidija Knaflič, Branje za znanje in branje za zabavo, 2009, Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

- Miha Kovač, Berem, da se poberem: 10 razlogov za branje knjig v digitalnih časih., 2010, Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Feri Lainšček, Ne, 2018: Maribor: Litera.
- Leonida Novak, Domače branje pri pouku književnosti v 1. in 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju, 2019, Razredni pouk, letnik 21, številka 2, str. 5–9.
- Vinko Möderndorfer, Kit na plaži, 2017, Ljubljana: Mladinska knjiga Založba.
- Sonja Pečjak, Nataša Bucik, 2004, Bralna motivacija učencev v osnovni šoli, Psihološka obzorja, letnik 13, številka 4.
- Sonja Pečjak, Nataša Bucik, Ana Gradišar, Cirila Peklaj, Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje, 2006, Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Tatjana Plevnik, 2024, Še en strasten zagovor branja in pisanja, Delo (Sobotna priloga), letnik 67, številka 25, 22–24.
- Mateja Samastur, Damjana Hrovat, Predstavitev domačega branja je lahko zanimiva, Šolska knjižnica, letnik 32, številka 2/3.
- Lidija Slapnik, Spodbujanje družinskega branja, 2010, Maribor: Pedagoška fakulteta, Diplomsko delo.
- Rebeka Škamperle, Domače branje v osnovnih šolah na območju Krasa, 2013, Ljubljana: Pedagoška fakulteta, Diplomsko delo.